

A Carn!

Publicació electrònica d'Història Militar Catalana

Any I - novembre 2007

Contingut

**Ir. número
extraordinari**

2

EDITORIAL

Les beques de l'IRMU

2

ARTICLE

MANEL GÜELL. "Una precisió: repressió versus contra-sedició"

5

RECENSIONS / RECALL

Arte de la guerra de Sun-zi...; F.J.GUILLAMON-J.D.MUÑOZ. "La lealtad castellana en la guerra de Sucesión..."; S.J.ROVIRA. Els nobles del Baix Camp (segle XVII)...; J.CAMPS-C.OLZINA. Les milícies catalanes al front d'Aragó...; A.GAVALDÀ. Joan Busquets Queralt, afusellat...; LL.BERTOMEU. El Perelló - l'Ampolla, 1930-1940...; J.RECASENS. La repressió franquista a la Terra Alta...;

16

AGENDA

Convocatòria de l'IRMU de 15 beques per a estudis sobre la Guerra del Francès

Muralls del castell de Montjuïc (Barcelona)

"Les beques de I' IRMU"

L'aparició d'aquest primer número extraordinari, ha estat, en part, motivada per la necessitat de donar a conèixer als investigadors d'història militar l'atractiva oferta de beques que ha convocat l'Institut Ramon Muntaner. Una quinzena de beques per fomentar els estudis sobre la guerra del Francès (altrament dita d'Independència Espanyola), de cara a arribar al 2008 (200 aniversari del seu inici) amb més garanties historiogràfiques. A la secció de l'"Agenda", el lector en trobarà els detalls (temes, terminis, requeriments, dotació, tribunal, etc.).

Aplaudim la iniciativa de l'IRMU, i només desitgem que sigui emulat per altres institucions, agències i/o administracions, de manera que l'estudi de la història militar deixi de ser marginal o menystingut, i es situï en el rang que li correspon, sense tabús ni complexos.

A R T I C L E S :

Un precisió: Repressió *versus* contra-sedió

Manel Güell

mguell@altanet.org

Pot ser perquè a la nostra historiografia s'ha emprat amb massa liberalitat el concepte de "repressió", valdria la pena fer-ne una petita reflexió. Les campanyes militars hispàniques que han restablert la unitat regimental quan Catalunya ha estat sotragada per alguna revolució (1640, 1706, 1936), han vingut precedides de mecanismes repressors, almenys en el camp de la política i de la societat. Tanmateix, també s'hi ha posat en el mateix sac, l'aspecte militar.

Quan el 1640 el marquès de **Los Vélez** envaí el país amb un megaexèrcit de 30.000 homes, va protagonitzar accions que per la seva brutalitat van impressionar tothom. Va assaltar, saquejar i calcigar Xerta, El Perelló, Hospitalet, Cambrils, Vila-seca i

Martorell[1]. Al Perelló, la majoria dels 13 valents que van resistir, van ser penjats dels merlets de la muralla. En la presa del Coll de Balaguer, la cavalleria va perseguir els milicians catalans que fugien muntanya avall fent-ne una matança, i en va deixar quatre de penjats al punt més alt del port. Què en podem dir de Cambrils? D'una manera o altra, van morir allí centenars de catalans, quan ja estaven rendits, i els merlets de la vila també van ser adornats amb els principals caps catalans, el baró de **Rocafort**, **Jacint Vilosa**, **Carles Mertrolà**, i alguns jurats locals. A Vila-seca, també hi moriren vilatans, i a Salou als defensors els van enviar a galeres, i el seu capità **Francesc de Giminells**, també va acabar penjat dels merlets de la fortalesa salouenca. Martorell tornà a ser escenari de corredisses i degollina de la cavalleria, i no cal dir on van acabar penjats els jurats locals.

En la seva última aportació, el professor **Torras i Ribé**, ha tornat a incidir en les brutalitats de l'exèrcit felipista, aquest cop, el de Felip V[2]. Retirats, amb pas franc, els exèrcits dels aliats, després d'Utrecht (1713), i de cara a la invasió formal i definitiva del Principat, el primer dels Borbons espanyols donà instruccions al duc de **Pòpuli** perquè actués amb contundència contra els resistents: "*pues además de merecer este castigo como rebeldes obstinados y ladrones, convendrá se execute así para escarmiento de los otros*". A Tarragona, la milícia anà a parar a la presó i després a galeres (de les que en sobrevisqueren ben pocs), i als presoners de la desfeta de Torredembarra (16 de juliol de 1713), aplicaren l'anomenat "diezmo de la horca", que sona tal i com raja, penjar-ne un de cada deu. Davant de Barcelona, **Pòpuli** es negà a entaular negociacions.

Aquestes accions, lluny de tenir una justificació, sí que poden tenir, en canvi, una explicació que proporcioni engrunes de raonament entre tanta barbàrie. Tant **Felip IV** com el seu predecessor **Felip V**, mai no van (voler) considerar els catalans revolucionaris com a oponents militars, sinó com a mers rebels, culpables de sedició i de *lesa majestat* i, per tant, exempts de *quarter* i de qualsevol altra consideració deguda als militars de carrera. A l'estricta normativa del dret militar, en condicions normals s'establia sempre *quarter* entre els dos contendents: s'enviaven i rebien missatges, es respectaven els salconduïts acordats, no es combatia en treva pactada, es negociaven capitulacions de fortaleeses, etc., i també es feien presoners. Aquests passaven a dependre del/s qui l'havien capturat; se'ls mantenia dignament (més encara si eren oficials), i quan s'esqueia, els bescanviaven o alliberaven mitjançant un rescat acordat. Només en casos de crims de guerra, espionatge, etc., l'auditor militar instruïa procés sumaríssim que podia acabar amb una execució. Això del *quarter* era, però, de militar a militar, mai de militar a rebel. Als inculpatos de sedició o motí, com a reus d'alta traïció o de *lesa majestat*, els esperaven les més dures mesures de repressió.

A Vila-seca, per exemple, al mateix temps que **Giminells** era penjat, deixaven anar **d'Aubigny**, el militar al servei de **Lluís XIII** que, juntament amb mitja dotzena de soldats francesos ajudaven i assessoraven els defensors catalans de Salou[3]. Durant el primer any de guerra (1641), aquesta diferenciació de tracte entre, d'una banda els militars francesos, als quals feien presoners, rescataven i/o intercanviaven, i devien les cortesies pròpies de la professió, i d'altra, els milicians catalans, als quals executaven immediatament, va convertir el conflicte en un seguit de brutalitats sagnants, ja que els catalans, al mateix temps, van fer igual, occint tot militar hispànic que caigués a les seves

mans (inclús 'comprant' per rescat els presoners fets pels militars francesos, per poder matar-los tot seguit...). El maig de 1641, al mariscal **La Mothe** li costà força no cedir a les pressions de les autoritats catalanes que volien passar per les armes la guarnició hispànica rendida de Constantí[4].

No sabem fins a quin punt pot variar la percepció de l'horror que aquestes accions traspuen, només pel fet d'assenyalar que s'esqueien dins de les (duríssimes) normes vassallàtiques i militars de l'època. El fet és que es tracta d'una qüestió d'estatus. El dels catalans revolucionaris, era el de rebels, sense dret a quarter ni a res més que no fos la clemència del sobirà. En canvi, els militars francesos el 1640, o els aliats austríacs i alemanys, el 1713, ho eren de carrera, lluitaven com a professionals per compte d'un altra sobirà i, per tant, sempre van gaudir de quarter.

Amb tot això, el que volem fer entendre, és que, apassionaments a banda, els hispànics aplicaren dures repressions militars contra els catalans insurgents, no per una crueltat innata o per un inconcebible odi ferotge contra Catalunya, sinó perquè entenien que "en tenien dret". Un "dret" abusiu, intransigent, deshumanitzat i d'allò més cruel, però un « dret » real en aquella època i context. Una altra cosa, és la repressió política.

Val a dir, per acabar, que tots dos **Felips**, sempre que els va convenir van transigir en aquesta qüestió. Ho va fer **Felip IV**, per exemple, quan va autoritzar a bescanviar els agents catalans de la Cort (fets presoners a l'esclatar la guerra de 1640) amb el seguici de la duquessa vídua de **Cardona**, bescanvi dut a terme prop de Constantí el novembre de 1641. Ho va fer també **Felip V** (més aviat el duc de **Berwick**) quan va acceptar la capitulació de Barcelona aquell 11 de setembre de 1714, quan tenia tot el dret (militar, és clar) d'assaltar i saquejar la ciutat.

[1] FLORENSA I SOLER, NÚRIA; GÜELL, MANEL. 'Pro Deo, pro rege et pro patria. *La revolució catalana i la campanya militar de 1640 a les terres de Tarragona*. Barcelona: Fundació Salvador Vives Casajuana / Òmnium, 2005, p. 185, 190, 192, 204-209, 226 i 250.

[2] TORRAS I RIBÉ, JOSEP M. *Felip V contra Catalunya*.

Barcelona: Rafael Dalmau, Editor, 2005 (Bofarull, 8), p. 22-23, 38 i ss.; TORRAS I RIBÉ, JOSEP M^a. "El tombant decisiu de la Guerra de Successió a Catalunya: evacuació de l'exèrcit imperial i repressió borbònica (1713)", *Pedralbes*, 23-I (2003 = Actes del Vè Congrés d'Història Moderna de Catalunya) 253-270, p. 255.

[3] FLORENSA; GÜELL, 'Pro Deo...', p. 226.

[4] GÜELL, MANEL. *El setge de Tarragona de 1641*. Tarragona: Arola Editors, 2003. Vegeu el capítol "No hi ha quartel per als catalans", p. 137-146.

RECENSIONES:

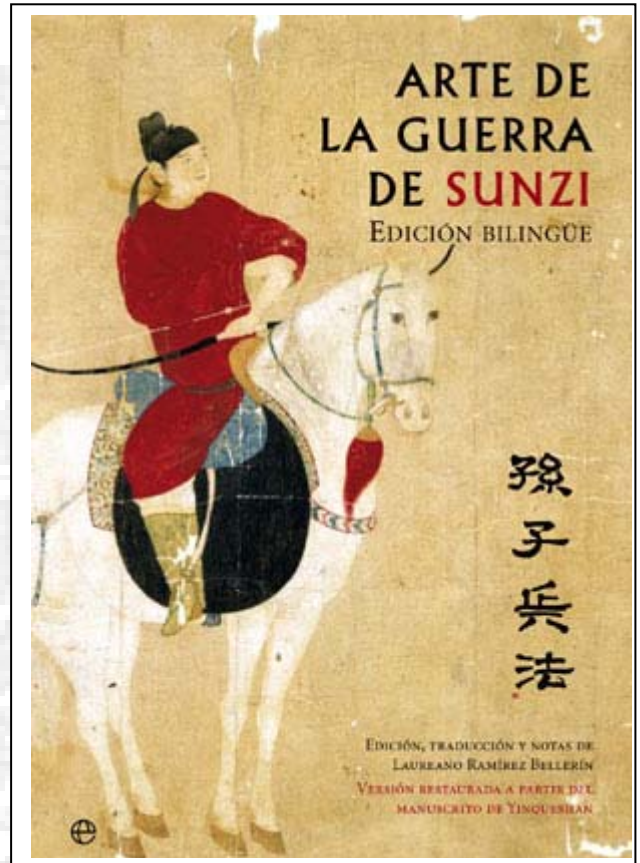
Arte de la guerra de Sunzi. Versión restaurada a partir del manuscrito de Yinqueshan. ed., tr. i not. de Laureano Ramírez Bellerín. Madrid: La Esfera de los Libros, 2006, 384 p.

“Però no és la seva antiguitat el tret més definit, sinó el tractament de la confrontació com un tot dialèctic en el que cada moviment d’una de les parts suscita una reacció en l’altra, en un conjunt tancat els elements del qual han de mantenir-se sempre en equilibri. Des del seu entroncament amb aquest principi còsmic propi del més antic pensament popular xinès, present en el llibre dels canvis i en la majoria de les primeres escoles filosòfiques, l’obra desgrana alguna de les qüestions fonamentals de la guerra, des de la planificació prèvia fins al paper dels espies, subratllant els aspectes psicològics de la contesa, i tot plegat amb intenció de minimitzar els costos materials i humans o d’evitar l’enfrontament: d’aquí que, per paradoxal que sembli, es revela en definitiva com una obra pacifista, un llibre contrari a la guerra.

La present versió se basa en l’original més antic fins ara conegut: les tauletes de bambú de Yinqueshan, descobertes en unes tombes del segle II aC. A partir d’elles i d’altres molts documents, el llibre planteja, per primera vegada en una llengua occidental, una possible reconstrucció del que degué de ser el text primigeni, en un intent de donar clarícies sobre una obra tan difosa com mal interpretada”.

[www.esferalibros.com]

[Rec.: CARDONA, GABRIEL. “Inteligencia contra fuerza”. *La Aventura de la Historia*, 95, p. 97]

GUILLAMÓN ÁLVAREZ, FRANCISCO JAVIER - MUÑOZ RODRÍGUEZ, JULIO D. “La lealtad castellana en la Guerra de Sucesión. Movilización social y representación del poder en una sociedad en guerra”. *Revista de Historia Moderna*, 24 (2006) 513-536.

Aquest interessant article dels dos professors de la Universitat de Múrcia forma part d’un treball d’investigació més ampli sobre *El primer reformismo borbónico en el espacio mediterráneo: construcción de fidelidades dinásticas, circulación de prácticas políticas e implantación de modelos administrativos (1700-1759)*.

Amb una cita de T.H. Hobbes extreta de *Leviatan: “Acciones y palabras. Unas y otras son los lazos por medio de los cuales los hombres se sujetan y obligan (...)”* i que es completa amb que el temor a les conseqüències de la ruptura, provoca la por dels homes, els autors es plantegen analitzar i qüestionar el

tan repetit “discurs de la lleialtat” dels castellans a favor de Felip V durant la Guerra de Successió Espanyola, alhora que ho comparen amb la “rebel·lió” tradicional que va mantenir la Corona d’Aragó. Consideren que aquest esquema global és reduccionista, ja que en els dos territoris s’ha de partir d’una divisió de la societat que va provocar una guerra civil. Aquesta tesi ja la podem trobar en els treballs de Ricardo García Cárcel (*Felipe V y los españoles. Una visión periférica del problema de España*, Barcelona, 2002), també en els de Joaquim Albareda (en concret a *Felipe V y el triunfo del absolutismo. Cataluña en un conflicto europeo (1700-1714)*, Barcelona, 2002), entre d’altres autors que han tractat el tema.

Si els teòrics del pensament polític ressaltaven com el temor i l’abominació del Príncep eren un llast per a la conservació del poder, alhora era imprescindible la lleialtat al monarca, ja que li atorgava la legitimitat necessària per exercir la coacció envers els seus interessos i per articular les referències socials de la població, especialment al començament d’un regim polític nou com va ser l’exèrcit pels Borbons.

Els historiadors Guillamón i Muñoz destaquen, d’una banda, els camps de batalla que decidien les forces del duc d’Anjou amb les de l’arxiduc Carles, però d’una altra, com aquests no van ser els únics escenaris, ja que les adhesions socials a un o a l’altre bàndol van ser essencials. A la Corona de Castella la lleialtat es va aconseguir mitjançant una creixent coacció dels diferents delegats del monarca, destacant els militars i les elits locals. Però també amb la persuasió social a través de pamflets, diaris, sermons eclesiàstics, actes religiosos i tot allò que en els elements simbòlics i del ritual cívic servissin de coerció per decantar bona part de la societat castellana a la causa borbònica, mitjançant la secular jerarquització social heretada del clientelisme, el patronatge o la fidelitat. D’aquesta manera complexa es va introduir una nova situació política per la qual el rei va adquirir més cotes de poder al regne de Castella.

Amb aquest article podem copsar que el “nou ordre” que va imposar Felip V de manera implacable als seus enemics a la Corona d’Aragó amb els decrets de Nova Planta, no va ser exclusiu contra adversaris polítics i territorials ben delimitats, va ser un procés pel qual va enfortir l’autoritat reial, seguint el model que el seu avi Lluís XIV ja havia practicat a França. Així doncs, aquest “nou ordre polític” es va realitzar en base a anihilar l’organització política i social de la monarquia dels Àustries, però com tot canvi, no va romandre permanentment, ja que veus contràries van subsistir i van esperar el que al segle següent seria una sacsejada amb la Il·lustració que permetria l’afebliment de l’autoritat monàrquica.

[Núria Florensa]

ROVIRA I GÓMEZ, SALVADOR-J. *Els nobles del Baix Camp (segle XVIII)*. Reus: Associació d’Estudis Reusencs, 2006, 203 p.

Dins del que és pròpiament un assaig sobre la noblesa reusenca a l’època de la Il·lustració, l’estudi del professor Rovira dedica alguns capítols a l’activitat militar desenvolupada per aquest estament, concretament el segon (“Els nobles del Baix Camp i la Guerra de Successió” -p. 103-108-), el cinquè (“Participació en la Guerra Gran”, p.169-174), i un subcapítol del sisè (“Participació en la milícia”, 182-184).

En el capítol relatiu a la guerra de Successió, esmenta alguns dels casos més clars d’austriacistes i felipistes a les files nobiliars del Baix Camp, però el gros del capítol està dedicat, com no, als germans Nebot, la biografia dels quals escateix alternant el *Diccionari Biogràfic* d’Albertí i les *Narracions Històriques* de Castellví. El capítol relatiu a la Guerra Gran, més afortunat, l’estructura en base a la informació del fons de *Miquelets* de l’AHT, on consten les respostes de la majoria dels nobles excusant la seva participació militar. La lletania de raons que van esgrimir per esquivar llurs obligacions denoten l’escàs interès que aquest estament català tenia per una de les funcions que més havia ajudat a encimbellar els seus passats. L’autor, ja havia assajat aquesta qüestió, amb força èxit, quan tractà del paper dels nobles tarragonins en l’esmentat conflicte (*Paratge*, SCGHSVN, núm. 3-4 de 1992-1993).

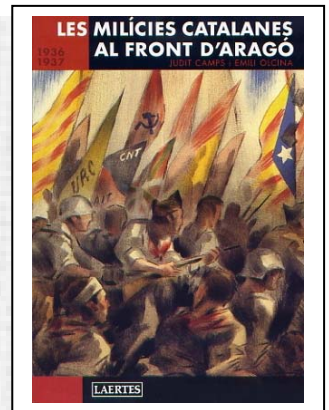
Resulta especialment interessant el subcapítol final, on percentualitza el nombre de nobles que es dedicaren professionalment a la milícia, censant nobles i nobles militars de cada llinatge. L’exercici li

serveix per afirmar que amb anterioritat al segle XVIII, només un 6'8% d'aquests patricis van seguir la carrera de les armes, mitjana de participació que pujà notablement en el segle XVIII (amb la professionalització militar i la creació de l'exèrcit permanent), arribant al 32'8%; acaba donant el nom dels nobles del Baix Camp que van servir a l'exèrcit. L'assaig de S.J.Rovira, sobri i correcte, és fruit del treball incansable en el buidatge de fons notariais i de la lectura de la bibliografia complementària.

[MG]

CAMPS, JUDIT i OLCINA, EMILI. *Les milícies catalanes al front d'Aragó (1936-1937)*. Barcelona: Laertes, 2006, 440 p.

"Davant la sublevació militar del 17-19 de juliol de 1936, unes tropes gairebé improvisades de civils armats lliuren la batalla de Barcelona i es despleguen en el front d'Aragó. La base del llibre són trenta-vuit entrevistes, dutes a terme per Judit Camps, a ex-milicians (de totes les vuit columnes que cobreixen el front d'Aragó i de totes les sis adscripcions polítiques presents a les milícies) reconvertides en monòlegs autobiogràfics. De l'abundant informació en deriva, entre altres coses, l'aclariment de diverses incògnites: com és possible la formació d'un exèrcit de civils literalment d'un dia per l'altre, d'on surten les armes per lliurar a Barcelona la primera batalla, la posició precisa de les columnes al front d'Aragó.

A l'assaig introductor, a càrrec d'Emili Olcina, les trenta-vuit veus dels testimonis es combinen en la veu única d'un narrador col·lectiu. En resulta una visió suprapartidista, allunyada de les interpretacions historiogràfiques a l'ús, amb l'èmfasi posat, aquí, en una determinada dialèctica entre l'Estat i la societat civil i en la cohesió antifeixista de revolucionaris i no revolucionaris a través del que aquí es denomina un "frontpopulisme de carrer".

[www.casadellibro.com]

GAVALDÀ, ANTONI. *Joan Busquets Queralt, afusellat. La repressió franquista a Valls*. Tarragona: El Mèdol, 2005, 173 p.

"Una cita amb el cenetista Joan Busquets a Valls. L'obra del historiador i professor de la Rovira i Virgili Antoni Gavalrà, conté la lletra petita de l'assassinat legal que el franquisme va perpetrar en la figura de l'anarcosindicalista vallenc i president de la Societat Agrícola local Joan Busquets. Necessari perquè el llibre situa la figura del dirigent pagès on li toca estar, restituint-ne la memòria i reivindicant-ne la figura, i tot això sense perdre la imparcialitat ni deixar d'exercir com a historiador, que és la feina a què es dedica Gavalrà.

El llibre té una petita història que en fa més necessària encara la publicació, finalment a l'editorial tarragonina El Mèdol i gràcies a la Unió de Pagesos i el Memorial Democràtic de la Conselleria de Participació Ciutadana de la Generalitat de Catalunya. L'estudi va ser premiat a les Festes Decennals de la Candela de la capital de l'Alt Camp al 2001 amb la promesa que seria publicat, però tal com diu l'autor al pròleg, els membres de l'Institut d'Estudis Vallencs "nuls de sensibilitat històrica, no han exercit el compromís de la publicació, ans el contrari, han immobilitzat el treball i l'han ocultat". La llosa de silenci que el franquisme va crear i que el llibre trenca, doncs, ha estat alhora un perill per a la mateixa obra que finalment veu la llum. I és un esdeveniment per a Valls i per al Camp en general perquè la memòria de Busquets pren una volada especial tant per la seva vida dedicada a la millora de les condicions de les classes populars i de forma especial de la pagesia, com per les circumstàncies macabres de la seva mort. Una mort, aquesta, més

macabra fins i tot que la de la majoria d'antifeixistes assassinats en els anys posteriors a l'acabament de la guerra del 36-39. Busquets va ser afusellat a Tarragona després que s'invalidessin les declaracions dels testimonis que l'havien acusat de formar part del Comitè Antifeixista de Valls, ja que aquestes havien estat falses i el mateix tribunal que el va jutjar ho va haver d'admetre. Malgrat aquesta falsedat, se'l va fer patir durant uns mesos inacabables fins que l'autoritat pertinent va decidir que aquell "roig" ja durava massa i el van afusellar a l'Oliva. El llibre recull els testimonis que el van acusar, les inculpacions fetes per l'alcaldia franquista de Valls, pels falangistes locals i per la Guardia Civil. L'obra serveix també per il·lustrar-nos amb un cas pràctic sobre els mecanismes que el règim criminal de Franco utilitzava a les nostres comarques per "netejar" el panorama de qualsevol persona que s'hagués atrevit a creure que calia un canvi social en qualsevol de les claus possibles: republicans, anarquistes, sindicalistes, socialistes, comunistes, liberals...".

[Jordi Martí Font, secretari general de la CGT del Camp de Tarragona: www.campusreus.org]

BERTOMEU I CAMÓS, LLUÍS. *El Perelló - l'Ampolla -1930 - 1940-*. [Tortosa]: Consell Comarcal del Baix Ebre, [2006], 110 p.

Monografia que historia la turbulenta dècada dels anys 30 (II República, Guerra Civil i primer any de la Repressió franquista), en un poblet de les comarques meridionals, aquest cop, El Perelló (llavors amb el barri de l'Ampolla, actualment municipi independent). L'autor, ja havia assajat el mateix tema, amb la seva localitat de residència, Roquetes (*Roquetes republicana i després repressaliada*, 2005) .

L'aspecte més encertat del llibre és, segons el nostre parer, la seva estructuració. Comença introduint els fets de tot allò referent a la proclamació de la II República, destacant-ne la unanimitat, els canvis que comportà a la societat civil, l'evolució política local, com s'anaren aplicant al poble les directrius generals emanades de la Generalitat republicana, etc., amb especial dedicació al conflictiu any 1934, i els fets d'octubre. Dóna pas a continuació als fets bèl·lics, capítol en el qual es limita als "desastres de la guerra", comentant com els habitants fugiren a refugiar-se als voltants, el nombre de defuncions i llurs causes (malalties, sobretot), les baixes de perellonencs i ampollencs al front de guerra (en comptagotes, fins a la batalla de l'Ebre...), els bombardejos soferts (s'hi adjunta una fotografia d'un bombarder Heinkel, de 1949), amb reproducció inclosa d'un croquis d'Amadeu Pallarès on sobre la planimetria del nucli urbà, apareixen els nombrosíssims punts que corresponen a cada bomba caiguda, "*Més d'un es preguntarà el perquè d'aquests atacs a zones urbanes on no hi havia cap mena d'objectiu militar*", comenta Bertomeu. A banda d'un capítol dedicat a la independència de l'Ampolla com a municipi (assolida l'any 1931, i revocada el 1938 amb els decrets franquistes que anul·laven les disposicions republicanes), el llibre continua amb la repressió política exercida pel nou règim (consells de guerra -fins a 30, al Perelló...-, afusellats, etc.), i dedica els fulls finals a biografiar, un per un, tots els polítics que van intervenir directament o indirecta en els fets narrats, amb no poques dades de la vida i de la trajectòria social, militar i política, la majoria extretes dels expedients del Tribunal Militar de Barcelona.

Cal destacar la valentia del autor en comentar els fets, sempre amb respecte i correcció, però sense que això vulgui dir que hagi d'ometre noms i cognoms, els quals no s'estalvia ni pels polítics que van marcar l'època, ni pels represaliats. També la dedicació d'haver *potejat* una munió d'arxius, locals, comarcals i nacionals, buidat nombroses fonts de premsa, i efectuat més d'una quinzena d'entrevistes orals (i és llàstima que l'edició no hagi contemplat la possibilitat d'incloure notes a peu de pàgina). No ho és menys el fet d'haver pogut incorporar algunes fotografies dels protagonistes d'aquells fets, cedides pels convilatans i amics de l'autor.

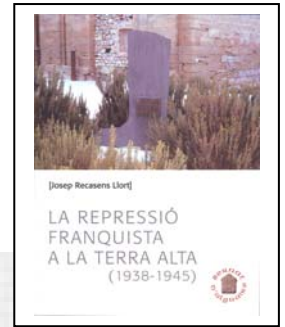
RECASENS LLORT, JOSEP. *La repressió franquista a la Terra Alta (1938-1945)*. [Horta de Sant Joan]: Centre de Documentació. Ecomuseu dels Ports, 2005 (Bernat d'Alguaire, 2), 364 p.

“Josep Recasens Llord no és un historiador professional, ja que no ha sortit d'una facultat de Lletres, però això no es un handicap perquè la manca d'academicisme la supleix amb l'experiència viscuda durant la postguerra i també amb la seva formació universitària de matemàtic.

La seva obra és minuciosa i precisa, com un bon rellotge suí. Hores, dies, anys d'arxiu avalen el seu treball que lentament va cobrint tota la geografia de les comarques tarragonines, explicitant què fou i com fou la repressió franquista. El seu no és un discurs ideològic, no tracta d'arranjar amb el passat cap compte pendent. Aparentment és descriptiu, però conté també els fonaments i els instruments precisos per a que el lector pugui treure les seves conclusions.

L'obra està dividida en tres parts. A la primera, des del començament de la guerra al juliol de 1936 fins el processament dels desafectes al 'Glorioso Movimiento Nacional', l'autor explica els quatre moments més dramàtics viscuts a la comarca: la sublevació antirepublicana de Vilalba; les execucions a Gandesa per la columna Ortiz; la lluita a la Fatarella contra les col·lectivitzacions; i la batalla de l'Ebre. D'aquest període també s'enumeren els processats i els procediments de la 'justícia' franquista detallant, poble per poble, els inculpats i el seu períple penitenciari. La segona part es centra en la creació, l'any 1943, del Tribunal Militar Especial per Vilalba dels Arcs, per tractar d'acabar amb les venjances de la gent 'd'ordre' que feren més morts que els propis tribunals militars. També enumera les detencions produïdes de 1944 a 1947, durant el període d'actuació del maquis i les depuracions i els incriminats sota la Llei de Responsabilitats Polítiques. El darrer capítol és un calaix de sastre on treu les conclusions, fa el llistat de processats i detinguts i enumera les fonts historiogràfiques que ha emprat en el treball. L'obra de Josep Recasens és sòlida, escrita amb voluntat de ser objectiu, imparcial i distant dels fets que descriu...”.

[Josep Sánchez Cervelló – www.serretllibres.com]

PUJOL PUIGVEHÍ, ANNA. “La torre de guaita del castell de Llançà. Alt Empordà (Girona)”. *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia*, 26 (2005= Homenatge a la professora Dra. Carme Batlle i Gallard) 53-67. L'excavació que l'autora efectuà a Llançà aporta interessants dades sobre la torre de guaita en llurs orígens, aportacions complementades per dades d'arxiu sobre l'evolució històrica d'aquesta fortificació militar. Va ser erigida per guardar la badia local, arran de les ràzzies musulmanes de finals del s. VIII. En el s. XVI fou substituïda per una torre rodona artillada, que posteriorment fou llatzaret de colèrics. L'article reproduïx diverses fotografies i dibuixos. [MG]

BAYONA, LLUÍS; BUSCATÓ, LLUÍS. “El castell de Sant Miquel: actuació restauradora sobre el conjunt”. *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, XLVI (2005) 183-200. Repàs històric dels diversos usos que ha tingut aquest castell medieval gironí. De possible fortificació, acollí una ermita en el s. XV, i en el XIX fou escenari de combats a la Guerra del Francès; en el següent segle féu de torre de telègraf òptic. Es remarca l'actuació del Servei de Monuments en aquest Conjunt, i es reproduïxen algunes fotografies de la torre, de l'interior, i un plànol de la planta general. [MG]

MEZA, MARTÍN. “Asedios de Castillos Medievales”. *Ars Militar. Revista Virtual de Militar. Asociación Hispana DE RE MILITARI* [En línia] última actualització, 28-07-2005, núm.

25 [Consulta, 22-08-2006], Disponible a: <http://perso.wanadoo.es/remilitari/ars.htm>.

Breu assaig teòric sobre l'art militar dels setges a l'edat mitjana. Resulta interessant per percebre les tècniques a les que recorrien atacants i defensors al voltant d'un castell. L'autor il·lustra les explicacions amb un bon component de casos històrics, i ja adverteix al final que l'article va ser publicat a *Mundo Medieval*. [MG]

CASANOVAS CAMPS, MIQUEL ÀNGEL. *Història de Mallorca*. Mallorca: Moll, 2005, 548 p. Monografia sobre la història general de l'illa, a la qual són intermitents els episodis bèl·lics d'ocupació, començant pels cartaginesos i seguint pels romans, berbers, musulmans, catalans, britànics, francesos i, finalment, espanyols, sense comptar les contínues incursions piràtiques musulmanes, berberisques i turques. Els cap. XII i XIII tracten de la dinàmica bèl·lica establerta pels Àustries i del seu ambiciós pla de fortificació. Més tard, es viu l'ocupació britànica, les Carlinades i, finalment, la Guerra Civil Espanyola, episodis històrics que a *Ses Illes* viuen a remolc de les passions i de les postures polítiques de cada moment. Cal elogiar el recull bibliogràfic de "lectures recomanades" que l'autor ofereix al final de cada capítol, capítols sense notes i amb curts apartats de tall divulgatiu; al final s'afegeix una completa cronologia, que tal volta pretén recompensar la manca d'índex onomàstic. A més d'això, el pròleg, no és 'pròleg', sinó 'prefaci', i la taula de continguts no és 'índex', sinó 'sumari'. [MG]

FERNÁNDEZ-CUADRENCH, JORDI. "Les processons extraordinàries a la Barcelona baixmedieval (1339-1498). Assaig tipològic". *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia*, 26 (2005= Homenatge a la professora Dra. Carme Batlle i Gallard) 403-428. L'estudi de 124 processons celebrades a Barcelona amb motiu d'un esdeveniment cabdal, al llarg de segle i mig de la història de la ciutat, dona peu a l'anàlisi dels fets socials i polítics, però sobretot, militars, que més força tenien en l'imaginari col·lectiu del país. Entre les fites que motivaven una processó, s'hi troben moltes victòries navals, precés per què resultés victoriós l'exèrcit del rei, l'assoliment de conquestes o la presa de places fortes, etc. [MG]

NIEVAS, DAVID. "Artes marciales occidentales en la Edad de la Pólvora". *De la Guerra. Revista digital de historia militar moderna y contemporánea* [En línia], Juliol 2006, núm. 1, p. 24-30; [Consulta,

el 27-07-2006]. Disponible a: www.delaguerra.es/ejemplares/ L'aportació de Nievas vol posar de relleu que prèvia l'aparició de les armes de foc, Europa posseïa les seves pròpies tècniques de combat cos a cos, molt abans de l'auge de les doctrines marcial orientals. N'és prova l'edició de l'incunable de Fiore dei Liberi da Premmariacco *Flos Duellatorum* (1410). Aquestes tècniques van tenir la seva evolució fins als nostres dies, amb uns clars antecedents a la lluita en el món Helenístic, i van donar lloc a diverses versions de lluita desarmada: el *Pankration* (esport que combinava la boxe i la lluita lliure), l'esgrima (a la cultura hispànica van destacar dos teòrics: Jerónimo de Carranza i Luís Pacheco de Narváez), la boxa (apareguda al s. XVIII), i finalment, l'"esgrima de la baioneta" (amb la que es carregava "a la baioneta calada"). [MG]

AGUILERA, GEMMA. "Moros a la costa! Incursions pirates a l'Empordà del s. XVI». *Sapiens*, 43 (maig 2006) 32-35. Reportatge sobre les incursions otomanes a Palamós, Roses i Cadaquès, durant la primera meitat del s. XVI. Cal destacar els extractes de la crònica del notari Antoni Brugarol Codina que descriu la destrucció de Palafrugell, i sobretot, l'esquema seccionat d'una torre de defensa costanera (a càrrec de Jaume Noguer). [MG]

SOLÀ COLOMER, XAVIER. "Guerres, destrucció i saqueig del patrimoni eclesiàstic a l'època moderna: el Bisbat de Girona (segles XVI-XVII)". comunicació presentada a les *Jornades d'Història de l'Art a Catalunya. L'Època del Barroc i els Bonifàs*, Valls, 1-3 de juny de 2006. "El present treball pretén estudiar els atacs vandàlics, les destruccions i el saqueig del patrimoni eclesiàstic gironí en els segles XVI i XVII, des de diferents punts de vista, però sobretot provocats per les guerres, amb l'entrada d'exèrcits estrangers. En el segle XVI ens em centrat en els assalts pirates i corsaris que assotaren la Costa Brava i el maresme, ocasionant importants estralls, per exemple de les esglésies parroquials de Pineda de Mar o Cadaquès. El segle XVII, el moviment de diferents terços castellans i l'enfrontament amb miquelets, en la vigília de la Guerra dels Segadors (1640) provocà greus destrosses, per exemple, els casos famosos de Riudarenes i Montiró. Amb la Guerra dels Trenta Anys (1651-1667) i la Guerra dels Nou Anys (1689-1697), i les seves repercussions econòmiques a mitjà i llarg termini, representa l'entrada de tropes franceses

(considerades heretges), i l'inici de profanacions, sacrilegis i atacs molt violents i agressius, a nombrosíssims edificis religiosos (sense comptar les viles, masies o forteses); per exemple la destrucció total de les esglésies de Borrassà, Sant Miquel d'Amer o el Mallol". [Dossier de les *Jornades*].

GIL VICENT, VICENT. "Confiscació de documents i crema d'arxius a la guerra de Successió: el cas de Vila-real (1706)". *Font. Publicació d'investigació i estudis vila-realencs*, 8 (2006) 25-35. La forma d'actuar dels exèrcits de Lluís XIV davant d'una campanya repressiva, envers la documentació dels arxius enemics, era doble, en primer lloc confiscar (per extreure'n noms útils per operacions posteriors) i en segon lloc destruir (per anihilar la memòria històrica). El 12 de gener de 1706 ho van assajar a Vila-real, com ja havien fet en altres campanyes de repressió contra els *Camissards* de la Bretanya i Normandia entre 1703 i 1705. Per il·lustrar el cas de confiscacions analitza el cas dels *Capitulos* de Basset i Nebot, i pel de la destrucció, fa un repàs a les dates extremes de la documentació actual i aproxima un percentatge de destrucció, amb el tall cronològic a 12 de gener de 1706, del 73'68%, afegint, tot seguit, alguns testimonis que ho van ratificar posteriorment. [MG]

CERVERA TORREJÓN, J.L. "Dènia assetjada durant la Guerra de Successió". *Aguaites. Revista d'Investigació i Assaig*, Institut d'Estudis Comarcals de la Marina Alta, Pedreguer, 22 (2005) 33-47. En aquest article, s'analitza la posició de Dènia a favor de l'Arxiduc Carles d'Àustria durant la Guerra de Successió, posició que va fer que fos una de les ciutats del País Valencià més castigades per l'exèrcit felipista durant aquesta contesa. L'autor fa especial esment dels tres setges patits per la ciutat, als anys 1705, 1707 i 1708 (aquest últim acabat en capitulació). En els annexos podem trobar les forces disponibles per a la defensa de Dènia durant el setge de 1707 i la composició de les forces felipistes en el setge de l'any següent. [Pineda Vaquer. IRMU]

ALABRÚS IGLÉSIES, ROSA MARIA. "Viena 1714. El primer gran exilió espanyol". *Clío*, 59 (setembre 2006) 48-55. Reportatge que analitza les dimensions i el paper que van tenir els exiliats de la Guerra de Successió a Àustria, sobretot, els qui van ser reciclats per a les guerres contra els turcs. No s'obvia un brevíssim apartat dedicat a la *nova Barcelona*, del Banat de Temesvar, i es reproduïx

el monument que Capçanes erigí a Carrascllet [MG]

BERNAUS, MAGDA I CABALLÉ, GEMMA. "De llotja de mercaders a caserna militar: la Llotja de Barcelona a època moderna". *Pedralbes*, 23-I (2003 = 5è. *Congrés d'Història Moderna de Catalunya. La societat Catalana. Segles XVI-XVIII. Identitats, Conflictes, Representacions. Actes*) 781-796. Estudi evolutiu de l'edifici de la Llotja de Barcelona, rastrejat documentalment, però basat en la intervenció arqueològica de 200-2001. Bastida al s. XIV, fou un autèntic palau per als mercaders locals durant tot el s. XVI. En el s. XVII fou emprada, en part, com a pallol municipal, i a la següent centúria fou marc de celebracions de relleu. Durant els períodes bèl·lics, la Llotja cedí el seus magatzems per a la custòdia de material de guerra. El 1716, va ser destinada a caserna, segons la planificació del famós enginyer Pròsper Verboom (a l'igual que es faria amb els Estudis o el convent de Sant Agustí). L'article reproduïx el plànol de la Llotja de Retz (1724) i el de Francisco Miguel Marín (1739), dos dels projectes d'actuació sobre l'edifici. [MG]

SANTA-MARIA BATLLÓ, GLÒRIA. *Barcelona 1843. progressisme versus muralles*. Barcelona: Institut de Cultura. Arxiu Històric de la Ciutat, 2005 (Quaderns del Seminari d'Història de Barcelona, 18), 87 p. "A partir de la documentació dels Arxius Municipals (Històric i Administratiu) i de la Diputació, com també de la premsa de l'època, l'estudi explica detalladament el procés del fallit intent de demolició de les muralles de Barcelona l'any 1843, en el context del pronunciament progressista contra el règim d'Espartero, que planteja per primer cop tota la problemàtica política i econòmica que reapareixerà amb força deu anys més tard, al final de la Dècada Moderada". [Arxibar, 17, 4]

CERVERA SANFELIPE, FERNANDO. "Últimas acciones de Cabrera en Cataluña. Batallas de Las Planes y el Pasteral, 1849". *Historia* 16, 364 (agost 2006) 76-83. Reportatge centrat en la guerra dels matiners: línia estratègica del Ter, caràcter del conflicte, ofensiva liberal, emboscada a Les Planes, ofensiva a Amer, El Pasteral, etc. [MG]

NAVASCUÉS, ENRIQUE. « El Batallón Gandesa ». *Antzina* [en línia], juny de 2006, núm. 1 [Consulta de 14-06-2006]. Disponible a: <www.Antzinako.org/Revista/Antzinako_1.pdf>, 21-29. A base de documentació particular, l'autor (el besavi del qual fou escorta de Carles VII),

reconstrueix la biografia i activitats del militar carlí Emeteri Coello de Portugal y Martín. La segona part del treball, explica com el va relacionar amb el batalló 'Gandesa', i esta dedicada a exposar-ne la formació, antecedents, comandaments, etc. A través de les declaracions de denúncia per deserció que formulà Coello de Portugal, l'autor pot reconstruir la trajectòria militar i curricular dels seus principals comandaments: Ramon Alariach Mañer, Andrés Nofre Morera, Joaquím Vives Prescolí, Joan Carles Curtó, Josep Agramunt Lecha, etc. Al final, adjunta un quadre dels 50 desertors del batalló (1875) amb especificació del nom i cognoms, núm. de companyia en la que s'enquadraven, classe, edat, estat, localitat d'origen, pares i data i lloc de la deserció. [MG]

SOLÉ I SABATÉ, JOSEP M., et alii. *Breu història de la Guerra Civil a Catalunya.* Barcelona: Edicions 62, 2005 (Península). "Aquesta Breu Història de la Guerra Civil a Catalunya aplega en un sol volum el més gran esdeveniment de la nostra història contemporània: entre els anys 1936 i 1939, els militars insurrectes s'enfrontaren a la República legalment constituïda en una guerra civil que dividí Espanya en dos bàndols irreconciliables i que abocà Catalunya pràcticament a la seva desaparició com a poble. L'obra, dirigida per Josep M. Solé Sabaté, analitza d'una forma clara i entenedora els aspectes generals del període -el conflicte bèl·lic, l'economia, la vida quotidiana, etc.- i recull el testimoni de les generacions que van viure el canvi de costums de les persones en guerra, la fam cada cop més present, la por als bombardejos, i fins i tot la capacitat de crear art i cultura malgrat totes les mancances i penalitats". [www.Casadellibro.com]

FERNÁNDEZ JOSÉ, XAVIER; VIRGILI I PONS, ISIDRE. *Paraules de guerra. Tarragona als Papers de Salamanca.* Tarragona: Arola Editors, 2006, 182 p. Les paraules dels autors "no pretén ser un llibre d'història, sinó un petit resum del que diuen els papers sobre Tarragona", és una veritable declaració d'intencions i una bona definició telegràfica d'aquesta obra. Bàsicament, es tracta d'una compilació de transcripcions d'una selecció de documents relatius a la GCE al Camp de Tarragona, comptant amb el ingredient de la inèditat complementada amb el fet que el fons documental d'on provenen és el totèmic Arxiu de la Guerra Civil de Salamanca. En una

introducció de 10 pàgines, exposen un nou capítol i perspectiva de la iniqua espoliació documental franquista. La resta del volum es divideix en capítols temàtics nodrits amb la transcripció d'aquells documents més afins i punyents. En ells, es pretén oferir un repàs panoràmic del conflicte civil, des de les òptiques política, militar, del patiment de la població civil (bombardejos, refugiats), repressiu (presons), etc. De cara a una edició força rentable, el volum té l'encert d'afegir al final un llistat geogràfic per localitats, a tall d'índex, amb especificació del tema del document referent ("incautacions", "vida municipal", "col·legi", "justícia", "refugiats", etc.). [MG]

SOLÉ, QUERALT. *Catalunya 1939. L'última derrota.* Barcelona: Ara, 2006, 256 p. "El final de tota guerra amaga moments d'alt dramatisme. A Catalunya li va tocar viure'ls l'any 1939. La historiadora Queralt Soler ha escoltat ara aquelles persones que els van viure en carn pròpia. Els qui van patir els bombardeigs, els consells de guerra, l'exili, les delacions, les morts de persones properes... Aproximació al patiment quotidià dels últims compassos de la guerra". [www.lamalla.net]

FOGUET I BOREU, FRANCESC. *Teatre, guerra i revolució. Barcelona, 1936-1939.* Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2005 *Textos i Estudis de Cultura Catalana*, 103). Monografia sobre el teatre català (de Barcelona) durant la GCE, per a la qual, l'autor ha aplegat una considerable quantitat de material escrit, a més de la consulta de l'Arxiu de Salamanca, l'ANC, l'AH de la Diputació barcelonina, etc. , disposant així mateix de les memòries inèdites de Lluís Capdevila. Amb aquest material, Foguet estructura el volum en tres parts: la política teatral amb la CNT i la UGT, i la seva evolució, 2) les propostes teòriques de renovació, sota les òptiques de la premsa anarquista i de la orientació frontpopulista, i 3) les obres representades i la recepció que van merèixer per part del públic [Serra d'Or, 559-560, 71-73]

R E C U L L :

GENERAL:

PHILPOTT, WILLIAM J. *Palgrave Advances in Modern Military History*. Hampshire: Palgrave Macmillan, 2006, 256 p.

VAQUERO, DIMAS. *Crecer, obedecer, combatir y morir*. Saragossa: Institución "Fernando el Católico", 2006, 324 p.

ANTIGUITAT:

CHRIST, KARL. *Aníbal*. Barcelona: Empresa Editorial Herder, 2006, 262 p.

MARTÍNEZ GARCÍA, ÓSCAR. "Los pueblos del mar. Piratas de la Edad de Bronce". *Historia. National Geographic*, 32 [2006] 45-55.

RODRÍGUEZ GONZÁLEZ, JULIO. *Los Escipiones en España*. Madrid: Mahidisa Ediciones, 2006, 82 p.

MODERNA:

CHÁVEZ, T.E. *España y la independencia de Estados Unidos*. Madrid: Taurus, 2006, 424 p.

GARCÉS, FERNANDO. "Una pica en Flandes. 200 años de presencia española en los Países Bajos". *Clío*, 59 (setembre 2006) 30-39.

GROVE, ERIC J. (dir.). *The Royal Navy Since 1815. A New Short History*. Hampshire: Palgrave Macmillan, 2005, 312 p.

HERNÁNDEZ, BERNAT. « La auténtica historia de d'Artagnan ». *Clío*, 57 (juliol 2006) 20-31.

LOSADA, JUAN CARLOS. "La rendición de Breda. Una victoria en una guerra perdida". *Historia y Vida*, 461 [2006] 56-63.

MARTÍNEZ LAÍNEZ, FERNANDO; SÁNCHEZ DE TOCA, JOSÉ MARÍA. *Tercios de España. La infantería legendaria*. Madrid: Editorial EDAF, 2006, 278 p.

PRESCOTT, WILLIAM H. *Historia de la conquista de Perú*. Madrid: Antonio Machado Libros, 2006, 428 p.

TORRECILLAS VELASCO, ANTONIO. *Dos civilizaciones en conflicto. España en el África musulmana. Historia de una guerra de 400 años (1497-1927)*. Valladolid: Quirón Ediciones, 2006, 732 p.

Guerra del Francès

ATIENZA PEÑARROCHA, ANTONIO. "1806, ingleses en Buenos Aires. Derrotados". *La Aventura de la Historia*, 92 (juny 2006) 44-50.

CAYUELA FERNÁNDEZ, JOSÉ GREGORIO. "Villeneuve. El réprobo condenado por todos". *La Aventura de la Historia*, 91 (maig 2006) 50-56.

FLORENTIN, MANUEL. "Napoleón en Egipto. La campaña que le catapultó al poder". *Historia y Vida*, 456 [març 2006] 76-85.

CONTEMPORÀNIA:

LOSADA, JUAN CARLOS. "Crimea. Un conflicto antiguo en un mundo moderno". *Historia y Vida*, 462 (setembre 2006) 60-69.

WHYTE, GEORGE. *The Dreyfus Affair. A Chronological History*. Hampshire: Palgrave Macmillan, 2005, 560 p.

IGM

BROADBERRY, STEPHEN et HARRISON, MARK (ed.). *The economics of World War I*. Cambridge: CUP, 2005, 345 p.

CLAISSE, STÉPHANE et LEMOINE, THIERRY (est.) [coord.]. *Comment (se) sortir de la Grande Guerre ? Regards sur quelques pays 'vainqueurs' : la Belgique, la France et la Grande Bretagne*. Paris: L'Harmattan, 2005 (Estructures et Pouvoirs des imaginaires), 159 p.

MITCHINSON, K.W. *Defending Albion. Britain's Home Army 1908-1919*. Hampshire: Palgrave Macmillan, 2005, 296 p.

SUTTIE, ANDREW. *Rewriting the First World War. Lloyd George, Politics and Strategy 1914-1918*. Hampshire: Palgrave Macmillan, 2005, 296 p.

WHEELER-BENNET, SIR JOHN. *The Nemesis of Power. The German Army in Politics 1918-1945*. 2a. ed. Hampshire: Palgrave Macmillan, 2005, 912 p.

Guerra Civil

AA.DD. *Guerra Civil. Mito y memoria*. Madrid: Marcial Pons, 2006, 406 p.

- ALPERT, MICHAEL. *A New International History of the Spanish Civil War*. 2ª. ed. Hampshire: Palgrave Macmillan, 2004, 256 p.
- BERLÍN, FERNANDO. *Héroes de los dos bandos*. Madrid: Temas de Hoy, 2006, 260 p.
- BROGGI, MOISÉS. Un cirujano en las Brigadas Internacionales”. *Clío*, 57 (juliol 2006) 18-19.
- CORRAL, PEDRO. *Desertores. La Guerra Civil que nadie quiere contar*. Madrid: Debate, 2006, 624 p.
- DÍEZ, JULIÁN (comp.). *Franco, una historia alternativa*. Barcelona: Minotauro, 2006, 358 p.
- FRASER, RONALD. *La maldita guerra de España*. Barcelona: Editorial Crítica, 2006, 932 p.
- GRAHAM, HELEN. *Breve historia de la guerra civil*. tr. Carmen Martínez Gimeno. Madrid: Espasa, 2006, 204 p.
- NOVARINO, MARCO. “¿¡Más hombre! El papel de la guerra civil española en la toma de conciencia antifascista de Elio Vitorini y de los jóvenes intelectuales italianos”. *Cuadernos Republicanos*, 61 (primavera-estiu 2006) 13-18.
- PAYNE, STANLEY G. « ¿Pudo evitarse la Guerra Civil ? ». *Clío*, 57 (juliol 2006) 14-15.
- REIG TAPIA, ALBERTO. *La cruzada de 1936. Mito y memoria*. Madrid: Alianza Editorial, 2006, 427 p.
- REVERTE, JORGE M. “El vuelo del Dragón Rapide. Así empezó la Guerra Civil”. *Historia y Vida*, 454 [gener 2006] 86-93.
- RIBELLES DE LA VEGA, SÍLVIA. “La Marina Real Británica en las costas de Asturias durante la guerra civil (1936-1937): Su olvidada labor humanitaria”. *Cuadernos Republicanos*, 61 (primavera-estiu 2006) 39-49.
- ROMERO SALVADÓ, FRANCISCO J. *The Spanish Civil War. Origins, Course and Outcomes*. Hampshire: Palgrave Macmillan, 2005, 296 p.
- SOLANILLA DE MESTRE, LAURA. “Digitalització del record. La memòria de la Guerra Civil Espanyola a Internet”. *L’Avenç*, 314 (juny 06) 36-40.
- STONE, GLYN A. *Spain, Portugal and the Great Powers, 1931-1941*. Hampshire: Palgrave Macmillan, 2005, 304 p.
- TUGORES, ANTONI. “La repressió de 1936 a Mallorca. El cas de Manacor”. *L’Avenç*, 314 (juny 06) 14-20.
- VIDAL, CÉSAR. *Las brigadas internacionales*. 3ª. ed. Madrid: Espasa, 2006, 670 p.
- ZAVALA, JOSÉ MARÍA. *Los gangsters de la guerra civil*. Barcelona: Plaza & Janés, 2006, 575 p.
- IIGM**
- BELOT, ROBERT. *La Résistance sans de Gaulle. Politique et gaullisme de guerre*. Paris : Fayard, 2006, 668 p.
- CASAREGOLA, VINCENT. *Theaters of War. America’s perceptions of World War II*. Hampshire: Palgrave Macmillan, 2006, 304 p.
- HAUNER, MILAN. *Hitler. A Chronology of his Life and Time*. Hampshire: Palgrave Macmillan, 2005, 248 p.
- KALLIS, ARISTOTLE A. *Nazi Propaganda and the Second World War*. Hampshire: Palgrave Macmillan, 2005, 304 p.
- RECIO CARDONA, RICARDO. *Blitz-Krieg. Guerra relámpago (1939-1941)*. Madrid: Acción Press, 2006, 215 p.
- SOLAR, DAVID. “Barbarroja. Hitler ataca la URSS” i “Sorpresa. El enigma soviético”. *La Aventura de la Historia*, 94 (Agosto 2006) 18-27 i 28-32.
- STOLER, MARK A. *Allies in war. Britain and América against the Axis powers. 1940-1945*. Londres: Hedder Arnold, 2005, 292 p.
- VICH SÁEZ, SERGI. “Musolini en Abisinia. La guerra ganada a los etíopes”. *Historia y Vida*, 457 [abril 2006] 86-95.
- Era atòmica**
- ANDERSON, DAVID L. *The Vietnam War*. Hampshire: Palgrave Macmillan, 2005, 168 p.
- BOSQUE COMA, ALFREDO. “La batalla de Argel”. *La Aventura de la Historia*, 93 (juliol 2006) 20-25.
- BOYCE, GEORGE. *The Falklands War*. Hampshire: Palgrave Macmillan, 2005, 264 p.
- MENDOZA, BERNARDO. « La guerra de Vietnam ». *Historia y Vida*, 454 [gener 2006] 14-18.
- SÍNTES, LUIS ALEJANDRE. *La Guerra de la Cochinchina*. Barcelona: EDHASA, 2006, 510 p.
- YOUNG, KEN. *Weapons Systems and the Politics of interdependence*. Hampshire: Palgrave Macmillan, 2006, 256 p.

Cercles. Revista d'Història Cultural, núm. 8 (2005) i núm. 9 (2006): [8]: G.C.CATTINI. "Cultura obrera y prensa anarquista. Radiografía de *Guerra de Clase*, plataforma de los anarquistas italianos durante la guerra civil en Cataluña, 1936-1938"; J.A.POZO. "La Guerre d'Espagne. République et Révolution en Catalogne, de François Godicheau». [9]: V.GAVIN. "Els objectius de la integració europea i la Comunitat Europea de Defensa".

Guerres Mondiales et conflits contemporains, núm. 218, 219 i 220 (2005) [Selecció]. [218]: C.BECQUET-LAVOINNE. «Itinéraire du général Walther von Seydlitz-Kurzbach (1878-1976). Un officier allemand face aux totalitarismes»; G.HUMBLOT. «La puissance militaire soviétique, vue par les attachés militaires français à Moscou (1945-1953)»; P.JOURNOUD. «Bernard Pujo, le général George C. Marschall»; X.BONIFACE. «Nathalie Renoton-Beine. La colombe et les tranchées. Les tentatives de paix de Benoît XV pendant la Grande Guerre»; J.-CH.FICHOU. «Jacques Thobie. L'Administration générale des pères de l'Empire ottoman et la société Collas et Michel (1860-1960)»; [219]: J.-J.BECKER. «Réflexions sur la guerre en 1915 sur le front occidental (d'après les notes des généraux Fayolle et Haig)»; M.OSTENC. «1915. L'Italia en guerre»; F.LATOURET. «Les relations entre le Saint Siège et la Sublime Porte à l'épreuve du génocide des chrétiens d'Orient, pendant la Grande Guerre»; L.LALOUX. «Aux origines de la croisade eucharistique. Un soutien aux poilus lors de la Grande Guerre»; CH.ANTIER. «1915. La France en chantier»; M.WALLE. «Allemagne, 1915. Le féminisme à l'épreuve de la guerre»; J.-CH.FICHOU. «La Grande Guerre et les conserveurs de sardines»; M.AZZOU. «Les États-Unis et le statut international du Maroc (1906-1956)»; CH.ANTIER. «Bill Rawling. Survivre aux Tranchées. L'armée canadienne et la technologie, 1914-1918»; [220]: Dossier: «De la Première à la Seconde Guerre en Europe. Accords stratégiques et opérations. Intrigues et débats intérieurs»; F. LE MOAL. «L'Année 1915 dans les relations franco-italiennes: l'année de la rupture?»; M.BOISDRON. «Le projet de pacte oriental (février 1934 – mai 1935)»; E.COUTU. «Le Quartier général des opérations combinées et l'expédition canado-britannique au Spitzberg (août 1941)»; J.DE WIEL. «L'Église catholique irlandaise pendant la Première Guerre mondiale, 1914-1918»; B.LEMAY. «La guerre des généraux de la Wehrmacht: Hitler au service des ambitions de ses élites militaires?»; P.GARRAUD. «La politique française de réarmement de 1936 à 1940: une production tardive mais massive»; J.-R.BEZIAS. «Prélude au Conseil de l'Europe: la déclaration de Georges Bidault à La Haye (19 juillet 1948)»; E.GUNDERMANN. «Panzergranadier, puis prisonnier en France (entretien avec Claude Collin)».

Historia 16. Dossier: La Guerra Civil 70 aniversario, núm. 362 (juny 2006): M.ALBERT. "España en guerra vista desde Inglaterra"; F.AGRAMUNT. "Valencia, capital cultural de la República"; J.BLAZQUEZ. "La Iglesia beligerante"; M. RODRIGUEZ. "Marcelo Usabiaga: la Batalla de Trun"; M.R.A. "El Valle de Baztán en el 36"; V.ANDRES. "La guerrilla antifranquista en Cantabria".

Historia de Iberia Vieja, 11 [2006] [Selecció]: J.A.VACA DE OSMA y A.DE FRUTOS. "El Gran Capitán"; J.JIMENO. "La batalla de Ceriñola"; C.BARQUERO, "La Orden de Malta"; L.MOLINA. "¿El enigma del almirante Canaris?".

Studia Historica. Historia Moderna, Salamanca, vol. 27 (2005): M.A.ECHEVARRÍA. "Presentación: guerra y economía en Flandes, siglos XVI y XVII"; R.FAGEL. "Guerra y comercio en los Países Bajos. El control del comercio en tiempos de guerra a través de las ordenanzas (1506-1559)"; A.DUBET. "Guerra económica y guerra financiera. Génesis y fracaso de un arbitrio 'flamenco' en tiempos de Felipe II"; J.J.RUIZ. "*Bellum omnium contra omnes*. Las posibilidades y contradicciones de la guerra económica por parte de la Monarquía Hispánica en la década de 1590"; E.OTERO. "El corso del Flandes español como factor de guerra económica"; L.GÓMEZ. "Economía y guerra. El pensamiento económico y jurídico desde Vitoria a Grocio (y después)".

AGENDA :

1. Projecte: Guerra del Francès. PROJECTE: LA GUERRA DEL FRANCÈS EN L'ÀMBIT LOCAL EN ELS TERRITORIS DE PARLA CATALANA

L'Institut Ramon Muntaner. *Fundació Privada dels Centres d'Estudis de Parla Catalana* convoca 15 beques de recerca amb l'objectiu d'analitzar aquest fenomen històric des del món local i comarcal a través d'investigacions portades des dels centres d'estudis. Els objectius d'aquest projecte són: veure com va repercutir el conflicte en la població civil de diferents indrets del territori, obtenir un seguit d'exemples a nivell local, dispersos en el nostre àmbit territorial d'actuació, a partir d'unes línies comunes d'investigació, per a poder fer valoracions a nivell més general de la incidència de la guerra en la població i donar a conèixer materials inèdits (dieters memòries, manuscrits, fons privats, etc.) que suposin una nova aportació a l'estudi d'aquest període històric.

1. Característiques

S'atorgaran un total de **15 beques** a projectes de recerca centrats en l'anàlisi de la guerra del francès des del món local i comarcal.

2. Dotació de la beca

Cada beca estarà dotada **2.000 €** i la seva durada serà **entre gener i novembre de 2007**.

3. Candidats

Poden optar-hi investigadors del món dels centres d'estudis que presentin de forma individual o col·lectiva una proposta que s'adeqüi a les presents bases.

4. Documentació requerida

- Formulari de sol·licitud de la beca
- Fotocòpia del DNI o passaport de la persona o persones sol·licitants
- *Currículum vitae* del sol·licitant o de les persones que formin part del grup de recerca que sol·licita la beca
- Projecte en què es justifiqui la recerca a desenvolupar, amb referències específiques d'estudis anteriors i estat actual del tema objecte de recerca, metodologia i resultats previstos.
- Pla de treball del projecte.
- Aval del centre d'estudis al qual s'adscriu o adscriuen l'investigador/s que presenten la sol·licitud.
- Fotocòpia del NIF del Centre d'Estudis.

5. Sol·licituds i termini de presentació

Les sol·licituds han de ser enviades a Institut Ramon Muntaner. Fundació Privada dels Centres d'Estudis de Parla Catalana, Mas de la Coixa, rotonda de l'Eix de l'Ebre, N-420, Móra la Nova 43770 i també una còpia a l'adreça de correu electrònic: mcarme@irmu.org.

El termini de presentació de les sol·licituds és el 24 de novembre de 2006.

6. Tramitació

Les sol·licituds seran examinades per una comissió designada pel Patronat de l'Institut Ramon Muntaner formada pels investigadors: Maties Ramisa, Pere Freixas, Ramon Arnabat i Josep Santesmases.

La comissió podrà convocar els interessats a fi de sol·licitar-los qualsevol aclariment

7. Criteris de valoració

Les sol·licituds seran valorades partint de l'aplicació dels següents criteris:

- a) Els àmbits temàtics tractats:
 - Les reaccions socials diferenciades
 - Com es va articular la resistència armada
 - Com es va articular la fiscalitat en aquest període
 - La demografia
 - L'aportació de materials inèdits com dietaris o fons documentals privats.
- b) El interès científic del projecte presentat
- c) La metodologia de treball
- d) L'historial científic del sol·licitant o del grup de treball que presenta la proposta
- e) El grau d'interès de la proposta: innovadora i d'interès general
- f) La participació de centres d'estudis

8. Resolució

La comissió designada pel Patronat de l'Institut Ramon Muntaner serà l'encarregada de resoldre la concessió d'aquests encàrrecs de treball, tenint en compte les propostes. El veredict, que serà inapel·lable, es farà públic durant el mes de desembre de 2006. L'atorgament o la denegació de l'ajut es notificarà per escrit a les persones interessades en un termini de quinze dies des de la data de resolució.

Els projectes que no hagin estat seleccionats es podran recollir en el termini d'un mes.

9. Forma de pagament dels ajuts

En el moment de la concessió de la beca es realitzarà un primer pagament del 40 % del import total i el 60 % restant un cop finalitzada la recerca. Al pagament se li aplicaran les retencions segons la normativa fiscal vigent.

Al mes de juny serà obligatori presentar un informe del desenvolupament de l'estat de l'estudi.

10. Presentació del treball

Els beneficiaris hauran de presentar la investigació finalitzada com a màxim a finals de novembre de 2007. Del treball resultat de la investigació n'haurà de lliurar tres exemplars en suport paper, així com presentar-lo en suport informàtic a l'Institut Ramon Muntaner.

També hauran de presentar un article d'uns 32.000 caràcters per a la seva posterior publicació en una obra conjunta.

11. Obligacions dels beneficiaris

A més de l'obligació descrita a la base anterior, els beneficiaris dels ajuts es comprometen a:

- Proporcionar en tot moment la informació que els sigui requerida per part de l'entitat convocant
- Comunicar per escrit qualsevol canvi que, dins la mateixa finalitat, es pugui produir en la destinació de l'ajut.

12. Renúncia

Si en algun moment algun dels projectes ha de renunciar a l'ajut atorgat, ho haurà de comunicar per escrit a l'Institut Ramon Muntaner i fer-hi constar els motius de la renúncia. En el cas que ja hagi percebut una part del import de l'ajut de la beca l'haurà de reintegrar juntament amb els interessos meritats.

13. Revocació

L'Institut Ramon Muntaner pot procedir a la revocació total o parcial de l'ajut en els supòsits següents:

- a) L'incompliment de l'obligació de presentar el treball dins el termini.
- b) La desviació respecte del projecte inicial presentat, prèvia audiència amb els interessats.
- c) L'incompliment de les obligacions previstes en aquestes bases.

14. Propietat intel·lectual

L'Institut Ramon Muntaner es reserva el dret de publicar un article per compte propi o en una publicació de caire cultural, científica i/o qualsevol altre mitjà de difusió que consideri adient.

Així mateix, es reserva el dret de la publicació íntegra de la recerca o d'arribar a un acord amb els participants en el projecte per fer una publicació conjunta. Si en un termini d'un any no s'hagués exercit aquest dret, els autors podran disposar lliurement de la publicació del treball, fent constar, en cada edició que se'n pugui fer, una menció expressa a l'ajut concedit a la portada o contraportada, i n'hauran de lliurar 3 exemplars a l'Institut Ramon Muntaner.

Si és l'Institut qui en fa la primera edició, en lliurarà una cinquantena d'exemplars als diferents centres d'estudi implicats en el projecte en concepte de drets d'autors.

La presentació de la sol·licitud comporta l'acceptació d'aquestes bases i de la resolució del jurat que serà inapel·lable.

Per a més informació: Institut Ramon Muntaner; *Fundació Privada dels Centres d'Estudi de Parla Catalana*, Mas de la Coixa, rotonda de l'Eix de l'Ebre N-420 s/n, 43770 Móra la Nova, Ribera d'Ebre. Web provisional: www.irmu.org; Telèfon/ Fax: 977401757. Correus electrònics: mcarme@irmu.org // merce@irmu.org

IV Jornades de "No jubilem la memòria - 70è aniversari de la guerra civil"

(Marçà i El Molar, 4 i 5 de novembre de 2006)

Organitza: Associació *No Jubilem La Memòria*

Col·laboren: Ajuntament de Marçà i Associació d'Aviadors de la República

Programa:

Dissabte, 4 de novembre

(Jornada en col·laboració amb l'Ajuntament de Marçà)

Homenatges (Sala Polivalent, Marçà)

11.00 Benvinguda

Homenatge al Brigadista Alun Menai Williams: Es projectarà el documental que tracta de la seva visita als escenaris de la Batalla de l'Ebre el 2005, "Viatge de Retorn" (versió catalana).

Presentació: Anna Martí

12.00 Exemples de l'audiovisual que està preparant NJLM: Visionat d'algunes de les entrevistes que s'estan duent a terme. A continuació, Taula Rodona sobre les vivències i records relacionats amb la Guerra Civil: Moderador: Joan Maria Thomàs, professor titular d'Història Contemporània, Universitat Rovira i Virgili de Tarragona. Hi participaran representants de veterans de la guerra, combatents, dones, infants...

13.30 Dinar al restaurant "La Plaça", Marçà (S'ha de fer la reserva mitjançant NJLM)

Conferències: Els inicis de la guerra (Casal de Marçà)

16.00 Pere Audí: Conferència il·lustrada: "Un intent d'arqueologia de l'odi: Falset 1910-1936"

17.00 Pausa

17.15 José Luis Ledesma: Conferència il·lustrada: "El 1936 Río Ebro Arriba – Guerra civil y revolución en tierras Aragonesas"

18.15 Pausa

18.30 Toni Orensanz: Conferència il·lustrada: "Incontrolats i violència revolucionària a l'estiu de 1936"

Diumenge, 5 de novembre

10.00 Marçà, a l'ajuntament: Assemblea General de Socis de NJLM

Commemoració: Jornada en col·laboració amb l'Associació d'Aviadors de la República (ADAR)

11.45 Punt de trobada: Cementiri del Molar

12.00 Ofrenes florals:

Al monument dels aviadors. Ponent: a determinar

Al monument a les víctimes de la Guerra Civil a la fossa comuna: on la majoria eren membres del XV Cos d'Exèrcit. Ponent: un representant de NJLM

13.00 Piscolabis a la Llar de Jubilats, El Molar.

Presentació d'una còpia de l'arxiu del Dr. Gras que va treballar com a metge a l'Hospital de la Mina del Molar.

14.30 Dinar al restaurant "L'Embarcador", Ctra. Móra – Garcia (S'ha de fer la reserva mitjançant NJLM abans del dia 26 d'octubre)

Jornada, "Després de Trafalgar"

(Barcelona, 8 de novembre de 2006)

Organitza: Consorci de les Drassanes Reials; Museu Marítim de Barcelona; Instituto Español de Estudios Estratégicos; Ministerio de Defensa; Instituto de Historia y Cultura Naval.

Actes: Dues conferències, a càrrec d'Hermenegildo Franco Castañón, "L'evolució de l'armada fins a la invasió napoleònica" (17:30h.-18:30h.), i de José Cervera Pery, "La guerra contra l'anglès en l'escenari americà" (18:45h.-19:45h.).

Exposició, "El Carlisme. Llums sobre un passat amagat"

(Tarragona, del 15 de setembre al 19 de novembre de 2006)

Organitzador: Fundació Caixa Tarragona.

Tema: El precarlisme (1812-1833), una alternativa a la revolució liberal (1833-1868), Ramon Cabrera, el principal cap carlí català del segle XIX; la impossible imposició de l'ideari per les armes (1868-1876); de la via militar a la via política (1876-1931); els vençuts dels vencedors (1931-1939); de la resistència a la dictadura a l'esperança democràtica (1939-2006).

Actes complementaris: visites guiades per a centres escolars, a concertar (tel. 977-224 763).

Lloc: Sala d'Exposicions Caixa Tarragona, C. Higini Anglès, 5.

Informació: tel. 977-299 360.

Convocatòria de treballs per publicar a *El Baluard* (Sarral)

L'any 2007 amb motiu de la celebració del 25è aniversari de la revista *El Baluard* es preveu l'edició d'un nou Recull de Treballs, el IV.

Organitza: El Baluard, Sarral.

Tema: Lliure, relatiu a Sarral o als serralencs.

Termini: De presentació d'originals: 30 de juny del 2007

Data d'aparició de la miscel·lània: Desembre de 2007.

Recepció dels treballs: rpuig@tinet.fut.es i fgraupuig@telefonica.net

[JMTGP]

A Carn ! Publicació electrònica d'Història Militar Catalana

Productor: Manel Güell [mguell@altanet.org]; **Col·laboradors:** Ramon Perelló, Núria Florensa, Pineda Vaquer (IRMU), Josep M. Grau, Roser Puig i Tàrrrech, Josep M. Güell, Jordi Rovira; **Disponible a:** <http://perso.wanadoo.es/ramon19630427> ; a la secció de Notícies de la web de l'IRMU, www.irmu.org, i a la d'enllaços de www.delaguerra.org.

A Carn ! no es considera responsable de l'opinió, tendència ideològica o contingut empíric que puguin semblar indicar o expressin les col·laboracions i articles que publica.